ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ „СТЕФАН КАРАДЖА”
с. Искра, ул. „ Образцова” №22, общ. Ситово, обл. Силистра
тел.: 0894419631, e-mail: info-1900602@edu.mon.bg

Утвърждавам:.....
(Нурел Мухсин)

П Р О Г Р А М А

ПО ГРАЖДАНСКО, ЗДРАВНО, ЕКОЛОГИЧНО И ИНТЕРКУЛТУРНО ОБРАЗОВАНИЕ

за учебната 2026 – 2027 г.

1. Общи положения

Съгласно чл. 15, ал. 4 на *Наредба № 13 от 21. 09. 2016 г. за гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование*[1], настоящата програма е институционалната политика за подкрепа и осъществяване на гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование в Основно училище „Стефан Караджа”.

Съгласно чл. 14, ал.3 на Правилника за дейността на училището, програмата се изготвя за период от 1 / една/ година.

Училищната програма е приета на заседание на Педагогическия съвет с Протокол № 7/10.09.2026 г., утвърдена със Заповед № 626/14.09.2026 г. на директора.

Същност

1. Гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование са взаимносвързани и формират интердисциплинарен комплекс, насочен към придобиване на социални, граждански и интеркултурни компетентности и на компетентности, свързани със здравето и поддържането на устойчива околна среда.

2. Гражданското образование е насочено към формиране на гражданско съзнание и граждански добродетели и е свързано със знания за устройството на демократичното общество, за правата и задълженията на гражданина и с умения и готовност за отговорно гражданско поведение.

3. Здравното образование в ОУ „Стефан Караджа“ е насочено към развитие на умения за създаване или поддържане на здравословен стил и условия на живот и за доброволното адаптиране на учениците към поведение, благоприятстващо здравето.

4. Екологичното образование на учениците в ОУ „Ст. Караджа“ е насочено към формиране на екологична култура, екологично съзнание и екологично поведение в тяхната взаимна връзка с оглед познаване на екологичните закони, защита,

[1] Наричана по нататък в текста само Наредба № 13.

подобряване, управление и разумно използване на природните ресурси, както и опазване на природната среда и на екологичното равновесие.

5. Интеркултурното образование е насочено към усвояване на знания за различни измерения на културните идентичности и за основни характеристики на интеркултурните отношения, формиращо позитивно отношение към разнообразието във всички области на човешкия живот, както и умения и нагласи за конструктивни взаимодействия в мултикултурна среда.

2. Цели на гражданското, здравното, екологичното и интеркултурно образование в ОУ „Стефан Караджа“ с. Искра са:

2.1. Изграждане на автономна и активна личност, която:

- разбира и отстоява общочовешките ценности, ценностите на демокрацията и човешките права, участва в гражданския, политическия и социалния живот по отговорен, съзидателен и ефективен за себе си и за обществото начин;
- познава институциите, структурата и процедурите на демократичното общество, икономическите и политическите реалности на глобализиращия се свят;
- зачита значимостта на всяка човешка личност, признава правото и ценността на различието, приема равнопоставеността на всички в общото социално пространство;
- осъзнава и цени своята културна идентичност;
- взаимодейства с членовете на семейството си, общността и другите хора по конструктивен и уважителен начин;
- изразява обосновано и критично гражданската си позиция;
- взема самостоятелни решения относно своето развитие, проявява инициативност и способност да си поставя цели, да планира и да обосновава действията си;
- носи отговорност за поведението си и оценява влиянието на постъпките си за своя живот и този на другите хора;
- подбира адекватна информация, продукти и услуги за подобряване на здравето и поддържа здравословен начин на живот за себе си и за околните;
- познава и спазва нормите за екологична култура и поведение с оглед опазване на природата и създаване на устойчива околна среда;
- познава механизмите на публичните институции и гражданското общество за прилагане на споделена отговорност за опазване на околната среда и проявява готовност за участие в тях;
- умее да прави връзки между отделни сфери на обществения живот и да разбира причините за социалните неравенства, екологичните и глобалните предизвикателства.

2.2.Функциониране на ОУ „Стефан Караджа“ като автономна, активна и саморазвиваща се общност, която:

- възпитава учениците в демократичните ценности;
- насърчава инициативност, отговорност, солидарност, социална чувствителност и критичност у всички участници в образователната система;
- утвърждава устойчива, включваща, демократична и здравословна среда, свободна от различните форми на агресия и дискриминация;
- изгражда и поддържа позитивен психологически климат и възможности за избори, свързани със здравето, екологията, гражданското участие, междукултурната толерантност, взаимното разбиране, зачитане и уважение;

➢ училището създава позитивна образователна среда за диалог между представителите на различните културни общности в зависимост от тяхната възраст и компетентности, включително и чрез формите на ученическото участие и самоуправление.

3. Подходи, начини и форми на осъществяване на гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование:

3.1. В ОУ „Стефан Караджа“ гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование се осъществяват в процеса на придобиването на всички видове училищна подготовка:

1. в часа на класа, включително и чрез ученическото самоуправление;
2. в заниманията по интереси в рамките на целодневна организация на учебния ден;
3. в рамките на дейностите по обща подкрепа за личностно развитие по реда и при условията на държавния образователен стандарт за приобщаващото образование.

3.2. В процеса на придобиване на разширена подготовка гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование се осъществяват интегрирано в рамките на избираемите учебни часове.

3.3. Гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование в часа на класа се осъществяват чрез занимания, дейности и проекти по тематични области, свързани със:

1. патриотичното възпитание и изграждането на националното самочувствие;
2. толерантността и интеркултурния диалог;
3. безопасността на движението по пътищата;
4. защитата на населението при бедствия и аварии и оказване на първа помощ;
5. превенция на насилието, справяне с гнева и агресията и мирно решаване на конфликти;
6. превенция на тероризма и поведение при терористична заплаха;
7. кариерно ориентиране / 4 и 7 клас/;
8. превенция и противодействие на корупцията;
9. електронното управление и медийната грамотност / по 1 час в 4 – 7 клас/.

➢ Гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование в часа на класа се осъществяват и чрез дейности за последователно развитие на класа като общност и за ученическо самоуправление на ниво паралелка, клас и училище.

➢ Извън тематичните области по т. 3.3. министърът на образованието и науката може ежегодно да определя и други теми, по които да се работи в часа на класа за осъществяване на гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование.

➢ Обучението по отделни тематични области по т. 3.3. може да се осъществява от гост-лектори от съответните компетентни институции, от неправителствени организации или от обществеици в присъствието на класния ръководител.

3.5. Прилагане на гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование в Часа на класа.

Съобразно стратегическите цели и особености на училището, приоритетни тематични области за училището са:

- Патриотично възпитание и изграждане на национално самочувствие – 4 часа годишно във всички паралелки от 1-ви до 7-ми клас вкл.
- Толерантност и интеркултурен диалог – по 1 час/год. в начален етап и по 2 часа/год. в прогимназиален етап.
- Безопасност на движението по пътищата – 12 часа/год. в 1. клас, по 9 часа във втори, трети и четвърти клас и по 7 часа в 5 – 7 . клас.
- Защита на населението при бедствия и аварии и катастрофи; оказване на първа помощ – по 4 часа/год. в начален етап и по 5 часа/год. в прогимназиален етап.
- Превенция на насилието, справяне с гнева и с агресията; мирно решаване на конфликти - по 1 час/год. в начален етап и по 2 часа/год. в прогимназиален етап.
- Превенция на тероризма и поведение при терористична заплаха; киберзащита - по 1 час/год. в начален етап и по 2 часа/год. в прогимназиален етап.
- Кариерно ориентиране – по един час в 4 и в 7 клас.
- Превенция и противодействие на корупцията – по един час годишно в класовете от прогимназиален етап.
- Електронно управление и медийна грамотност - по един час годишно в паралелките от 4-ти до 7-ми клас.

3.6. Прилагане на гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование в групите за целодневна организация на учебния ден:

- Гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование в заниманията по интереси в рамките на целодневна организация на учебния ден се осъществяват от учителите в групите за целодневна организация от първи до седми клас чрез различни дейности и проекти планирано в годишното тематично разпределение на учителя.
- Времето за дейности по гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование в групите за ЦОУД е разпределено модулно в определен период от учебната година.

3.7. Дейности на ученическото самоуправление

Институционалните политики за подкрепа на гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование на ОУ „Стефан Караджа“ включват и подкрепа на инициативността и участието на учениците чрез подходящи за възрастта им включващи демократични практики, като:

*1. У*частие на учениците в ученически съвет на класа и училищен ученически съвет. За педагогически специалист подпомагащ дейността на училищния ученически съвет за 2025/2026 г. е определен г- н Мехмед Мухарем.

2. Организиране на доброволчески дейности във и извън училище – почистване на двора на училището и района около училището.

*3. П*оддържане на училищни медии с активното участие на учениците (училищен сайт и фейсбук страница).

4. Организиране на училищни кампании, подкрепящи здравето, толерантността, социалната чувствителност, правата на човека, опазването на околната

среда – изготвяне на постери, презентации; участие в национални кампании като „Да изчистим България заедно“; участие в общински, регионални и национални конкурси.

5. Организиране на училищни празници и събития съобразно календара на световните, международните, европейските, националните, общинските, местните, професионалните и културните дати и празници.

6. Организиране на обучения на връстници от връстници;

7. Участие в клубове и неформални групи по интереси – танцов и фолклорен състав към Народно читалище „Бачо Киро“ с. Искра.

9. Реализиране на форми на посредничество, решаване на конфликти, превенция на агресията.

*10. П*роучване на мненията, нагласите и очакванията на учениците относно процеса и съдържанието на училищното образование и предложения по училищния живот.

3.8. Ритуализация на училищния живот

Институционалните политики за подкрепа на гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование са насочени към изграждане и поддържане на демократична училищна организационна култура, която насърчава спазването на споделени правила, процедури, традиции и колективни ценности.

Училището организира свои училищни чествания и ритуали в следните случаи:

а) тържествено откриването и закриването на учебната година;

б) официалното раздаване на удостоверението за завършен първи клас, удостоверението за завършен начален етап на основната степен, свидетелството за основно образование;

в) награждаване на отличили се ученици и учители;

г) поддържането на училищен кът и съхраняването на училищното знаме;

д) честването на националния празник на Р България, на официалните празници, на дните на национални герои и будители, на празника на патрона на училището;

е) изпращане на завършилите зрелостници;

ж) възпитаването в трайни навици за отдаване на почит и израз на националното самосъзнание чрез:

- ✓ изслушване на националния химн в тържествени за държавата и училището моменти;
- ✓ поставяне на националния флаг на фасадата на училището.

3.9. Дейности за подкрепа на мултикултурна среда

В ОУ „Стефан Караджа“ се обучават ученици принадлежащи към турската и ромската етническа общност. Паралелките в училището са от един клас, така учениците се обучават интегрирано. Не се допуска обособяването им и в отделни групи, когато се работи групово или се сформират групи по проект.

3.10. Работа по проекти

3.10.1 Училището работи по НП „Без свободен час“ Модул „Без свободен час в училище“. Към настоящата програма са приети теми по гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование за разглеждане в часовете, които не се водят от учители специалисти, по време на заместване на отсъстващ учител по НП „Без свободен час“ / *Приложение №1*/.

3.10.2. Проект BG05SFPR001-1.001-0001 „Успех за теб“.

3.10.3. Училището работи по НП „Заедно в изкуствата и спорта“ с одобрен през 2026 г. проект за учебната 2026/2027 г.

3.10.3. Училището работи по НП „Безопасност на движението по пътищата“ по Модул „Площадки за обучение по безопасност на движението по пътищата“.

3.10.4. Еразъм Акредитация №2024-1-BG01-KA120-SCH-000295316. Период 01.01.2025 – 31.12.2027 г.

3.10.5. №2026-1-BG01-KA121-SCH-000426530. Период 01.06.2026 – 31.08.2027 г.

3.11. Дейности за развитие на компетентностите на педагогическите специалисти в сферата на прилагане на ГЗЕИО.

ОУ „Стефан Караджа“ създава условия участие на педагогическите специалисти в различни квалификационни форми за развитие на компетентностите в областта на ГЗЕИО. Учителите участват в квалификационни форми организирани от РУО – Силистра, по лична инициатива и във вътрешноинституционални форми на квалификация според плана за вътрешноинституционална квалификация на училището.

4. Екип за реализиране на програмата (по чл. 19 на Наредба 13 за гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование)**:**

4.1. Сехавет Осман – председател, учител на група при ЦОУД прогимназиален етап
4.2. Сезгин Бедри- член, учител по История и цивилизации и География и икономика
4.3. Нериман Изет – член, старши учител по АЕ, прогимназиален етап
4.4. Селма Халил – член, учител ЦОУД начален етап
4.5. Мехмед Мухарем – старши учител, председател на училищния ученически съвет

5. Начин на отчитане и индикатори за изпълнението на програмата.

Изпълнението на дейностите по програмата се отчита в края на учебната година на педагогически съвет чрез изготвяне и представяне на отчет от членовете на екипа за реализиране на програмата.

Индикатори за изпълнение на програмата са брой ученици, участвали в планувaните дейности и мероприятия (състезания, олимпиади, конкурси, извънкласни дейности и др.); брой проведени училищни празници и участници в тях; брой наградени ученици; брой проведени извънкласни дейности и др.

6. План на дейностите за изпълнение на целите на програмата по ГЗЕИО

№	Наименование на дейностите	Вид и кратко описание на дейността (изложба, конкурс, спортен празник, викторина, игри, състезание, открит урок, дейност на ученическия съвет, час на класа, проектна дейност и др.)	Време на провеждане	Отговорник/ екип за реализиране на дейностите	Участници - прогнозен брой (ученици – вкл. и ученическия съвет, учители, родители, др.)
1.	Подготовка на тържество за откриване на новата учебна година.	Литературно - музикална програма.	15.09.2026 г.	М. Мухарем Н. Мехмед С. Реджеб	Всички ученици от 1 до 7 клас, учители, родители и гости
2.	Моето училище.	Беседа в часа на класа с учениците от 1 до 7 клас.	21.09.2026 г.	Кл. рък – ли	123
3.	Европейски ден на езиците.	Литературно - музикална програма, изработване на постери.	25.09.2026 г.	Н. Изет П. Стоянова	123
4.	Европейски ден на спорта в училище.	Спортен празник, игри и състезания.	25.09.2026 г.	Учители по ФВС, кл. рък-ли и учители ЦОУД	123
5.	Накъде след седми клас?	Беседа в часа на класа с учениците от 7 клас.	28.09.2026 г.	Кл. рък – л	16
6.	Опасности на пътя	Беседа в часа на класа с учениците от 1 до 4 клас.	28.09.2026 г.	Кл. рък – ли	68
7.	Поздрав за учителите от 4 клас по-случай Международния ден на учителя.	Литературно - музикална програма.	05.10.2026 г.	Кл. рък – л и учител ЦОУД – 4 клас	17
8.	Права и отговорности в училище.	Беседа в часа на класа с учениците от 1 до 4 клас.	05.10.2026 г.	Кл. рък – ли	68
9.	Пътни знаци.	Беседа в часа на класа с учениците от 5, 6 и 7 клас.	19.10.2026г.	Кл. рък – ли	55
10.	Поведение при пожар. Пожарна безопасност	Беседа в часа на класа с учениците от 1 до 4 клас.	26.10.2026 г.	Кл. рък – ли	68
11.	Отбелязване Деня на народните будители.	Изработване на постери и рецитал от учениците.	30.10.2026 г.	Учители по БЕЛ, кл. рък-ли, учители - ЦОУД	123
12.	Отбелязване Деня на толерантността.	Беседа в часа на класа с учениците от 1 до 7 клас, изработване на постери	16.11.2026 г.	Кл.рък - ли, учители ЦОУД	123
13.	Правила за безопасно пресичане.	Беседа в часа на класа с учениците от 1 до 4 клас.	16.11.2026 г.	Кл.рък – ли	68

14.	17 до 25 ноември Европейска седмица за намаляване на отпадъците.	Кът на изделия от отпадъци.	23.11.2026 г.	Кл.рък - ли, учители ЦОУД	123
15.	Пътна сигнализация	Беседа в часа на класа с учениците от 1 до 4 клас.	23.11.2026 г.	Кл. рък – ли	68
16.	Поведение при пожар в жилищни и обществени сгради. Предпазване от пожара.	Беседа в часа на класа с учениците от 5 и 6 клас.	23.11.2026г.	Кл. рък – ли на 5 и 6 клас	39
17.	Оформяне на кът с новогодишни рисунки и картички.	Изготвяне на кът във фоайето на училището.	15.12.2026 г.	Учители - ЦОУД	123
18.	Участие в Общински конкурс за най- красива изработена коледна картичка и рисунка.	Конкурс.	Според графика	Кл.рък - ли, учители ЦОУД	123
19.	Провеждане на благотворителен Коледен базар.	Изготвяне на кът във фоайето на училището с домашно приготвени кулинарни специалитети.	14.12.2026 г.	Кл.рък - ли, учители ЦОУД	123
20.	Коледа и Нова година	Беседа в часа на класа с учениците от 1 до 4 клас.	21.12.2026г.	Кл. рък – ли	68
21.	Провеждане на коледни тържества.	Литературно - музикална програма.	До 23.12.2026 г.	Кл.рък - ли, учители ЦОУД	123
22.	20 януари Световен ден на снега.	Организиране на снежен / спортен празник.	20.01.2027 г.	Кл. р- ли, учители по ФВС	123
23.	Месец февруари Месец на трезвеността.	Оформяне на кът с рисунки и постери.	08.02.2027 г.	Кл. рък – ли, учители ЦОУД	55
24.	14 февруари Ден на влюбените.	Оформяне на кът с рисунки и постери на тема: „Свети Валентин – празник на влюбените.”	12.02.2027 г.	Кл. рък – ли на 6 и 7 клас.	34
25.	Отбелязване Деня на Левски – 19 февруари.	Литературно - музикална програма и оформяне на кът с материали.	19.02.2027 г.	Учители по БЕЛ	123
26.	Ден на розовата фланелка.	Изработване на постери, рисунки и послания против тормоза с учениците от 1 до 7 клас на тема: „Не на тормоза в училище.”	24.02.2027 г.	Кл. рък – ли, учители ЦОУД	123
27.	Изложба на тема: „Баба Марта бързала, мартенички вързала.”	Кът с мартеници и рисунки.	01.03.2027 г.	Кл. рък – ли, учители ЦОУД	123

28.	Трети март - национален празник на България.	Литературно - музикална програма и оформяне на кът с материали.	02.03.2027 г.	Учители по БЕЛ	123
29.	1 март Международен ден за борба с наркотиците.	Изработване на постер на тема: „Наркотиците през моите очи“ с учениците от 7 клас.	26.02.2027 г.	Кл. рък – л и учител ЦОУД	16
30.	Поздрав към жените в училище от 4 клас по – случай 8 – ми март.	Литературно - музикална програма.	08.03.2027 г.	Кл. рък- л и учител ЦОУД на 4 клас	17
31.	21 март Световен ден на гората.	Изложба на ранно цъфтящи растения. Почистване на училищния двор.	19.03.2027 г.	Кл. рък – ли, учители ЦОУД	123
32.	22 март Световен ден на водата.	Изработване на табло с правила за пестене на водата в класните стаи.	22.03.2027 г.	Кл. рък – ли, учители ЦОУД	123
33.	Правила и култура на поведение на пътя.	Беседа в часа на класа с учениците от 5, 6 и 7 клас.	22.03.2027г.	Кл. рък-ли	55
34.	Седмица на гората От 1 до 7 април	Озеленяване на двора и класните стаи.	01.04.2027 г.	Директорът, кл. рък – ли,	123
35.	„Ние вече сме грамотни” – празник на буквите.	Празник.	м. март – април, 2027г.	Кл. рък-л и учител ЦОУД на 1 клас	16 ученици, учители, родители
36.	Терористична заплаха.	Беседа в часа на класа с учениците от 5 и 6 клас.	19.04.2027 г.	Кл. рък – ли	39
37.	Опазване на околната среда.	Беседа в часа на класа с учениците от 7 клас.	19.04.2027 г.	Кл. рък – л	16
38.	22 април Ден на Земята	Подредба на изложба от живи цветя и рисунки. Почистване на училищния двор.	22.04.2027 г.	Кл. рък – ли, учители ЦОУД	123
39.	24 май – Ден на славянската писменост и култура.	Литературно - музикална програма. Изложба с изделия на учениците, тетрадки с краснопис, ученически проекти и др.	20.05.2027 г.	Кл. рък – ли, учители ЦОУД	123
40.	30 май до 02 юни Зелена седмица	Екопоходи, озеленяване, почистване.	28.05.2027 г.	Кл. рък – ли	123
41.	Какво е корупция.	Беседа в часа на класа с учениците от 6 клас.	01.06.2026 г.	Кл. рък – ли	18
42.	„Да изчистим България заедно.”	Участие в национална дейност.	месец 06.2027 г.	Кл. рък-ли, учители ЦОУД	50
43.	Провеждане на открити уроци в ЕКК съгласно графика за вътрешноинституционална квалификация.	Открити уроци.	Според графика	Всички учители	Ученици от начален и прогимназиален етап.